

Лідія Гулько

Арте́м Стеце́нко
ро́зповідає

Лідія Гулько

Артем Стеценко розповідає

*http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=22216194
Мультимедійное издательство Стрельбицкого;*

Анотація

У книжку увійшло дві повісті. Джерелом для написання стало тісне спілкування автора з дітьми. Зокрема, з одинадцятирічним хлопчиком, прототипом Артема Стеценка. В основі повістей лежать реальні факти і події, що мали місце в одній із київських загально-освітніх шкіл. Автор прагнув точно передати лексичний і стилістичний склад розповіді свого героя, будову його речень. Рекомендуємо підліткам, що люблять пригоди та історії з детективними ознаками. Також юним читачам, котрі прагнуть знайти відповіді на питання, яких надто багато в час суцільної електроніки. Буде корисною для учителів та батьків, бо допоможе зрозуміти сьогоднішніх дітей.

Содержание

Про себе, планшет і Забіяку	5
Кінець ознакомительного фрагмента.	22

Артем Стеценко розповідає

Записала Лідія Гулько

Про себе, планшет і Забіяку

1

Останній дзвінок. У небо летять кольорові кульки. Ура! Літні канікули почалися!

Безмежно щасливі, повертаємося додому. Плану на канікули я ще не склав. Уважно слухаю Веню. Він працюватиме в команді Макса. Разом із хлопчиками буде мити автомобілі. На зароблені гривні Веня накупить смаколиків, розважитиметься в Гідропарку.

Я загорівся бажанням влитися в команду.

– Пізно. Штати заповнені, – ошелешив мене друг.

Глянув на мене і сказав:

– Не переживай. Щось придумаю.

Довго Веня не думав.

– Артеме, ми можемо працювати в парі, – вигукнув радісно.

Трішки подумав і сказав (не так радісно, як перед цим):

– Доведеться мені з тобою свій заробіток ділити. Значить, отримаю грошей менше, ніж хлопці.

Окрилений, я запевнив друга, що вранці прийду до

нього.

– Відро і ганчірку не бери. У мене все готове, – попередив Веня.

Тоді я ще й гадки не мав, що вранці моя дорога проляже не до Вені, а в протилежний бік.

2

Батьки привітали мене із закінченням п'ятого класу. Тато подарував шкіряний м'яч, а мама приготувала святковий стіл. Ми з татом сиділи на дивані, а мама навпроти, на стільці, бо раз за разом вибігала на кухню. Тато згадував своє золоте дитинство, рідне село. Розчулений, я прилип до батькового плеча. Реально відчував себе іменинником. Несподівано тато запропонував.

– Старичку (так він мене називає з трьох місяців), а чому б тобі не поїхати в моє рідне село? Ти був там не раз. Знаєш: у Людмили влітку класно.

– Чисте повітря, смачна артезіанська вода, огірочки зі свого городу, садок... – підспівала татові мама.

Картопля застряла у моєму горлі. Я голосно гикнув. Мама вибігла на кухню. За мить подавала мені кухлик з водою, а татові казала:

– Вранці відвезеш Артема до Людмили.

Я гикнув ще голосніше. Між гикавками прокричав:

– Не поїду в село. Залишуся в Києві.

– Відпий води, синку, – сердечно припрошувала мама.

Я відпив. Однак не втримав кухлика – вилив воду на себе.

Мама метнулася на кухню за рушником.

– Нема тобі чого у місті робити, – заспокоював мене татко і гупав кулаком по спині, щоб картопля пройшла.

– Не правда. Я уже знайшов собі заняття.

– Не одне, а три, – поправив тато. – Рахую: лежати на дивані – раз, тиснути на кнопки піїспі – два, хлопати дверцятами холодильника – три.

Мама зі співчуттям дивилася на мене. Але я знав: вона не на моєму, а на батьковому боці. Протистояння додало мені сил. Я обітерся рушником і рішуче відвів батькову руку. Голосно і твердо сказав:

– Макс зібрав команду з хлопців нашої школи. Я працюватиму з Веніаміном у парі.

Мама зробила великі очі.

– Синку, ти працюватимеш?

Зігнута татова спина вирівнялася. Голос його звучав, як метал.

– У такому разі нам, батькам, потрібно знати все про твою роботу. Розкажуй, в чому полягають твої службові обов'язки?

– Вони різні.

– А конкретно?

– Будемо з хлопцями мити автомобілі. Веня обіцяв мені віддавати половину зароблених грошей.

– Із тих грошей, що йому виділить брат. Бо половину Максим забере собі, як організатор. Виходить, в ручку тобі ляже лише четверта частина заробітку.

– Ти ще, дитинко, не знаєш життя, – вмовляла мене мама. – Трапляються такі водії, які маніпулюють дітьми, або й зовсім їм не платять. Нахабно кажуть: хлопці, ви погано моє авто помили, не стану вам платити.

– Хіба такого примусиш оплатити виконану роботу? До того ж Максим неповнолітній. Підприємство його незаконне, податків він не платить. На нього ще й можуть донести.

Я палко заперечив:

– У Макса на Куренівці багато друзів. Вони захищать його.

– Донесуть його конкуренти. Приїде міліцейський бобик. Посадять тебе з Веніаміном у нього і відвезуть до районного відділку міліції. Хто за тебе заплатить штраф? Максим? Не заплатить. У відділок викличуть мене, твого батька.

Мама зі скорботним обличчям хитала головою.

Мій батько працював юристом. Він знав усі закони, тож мама вірила йому беззаперечно.

Розмова для мене втратила сенс. Однаково буде по-їхньому. Раніше я плакав. Але минулого року на мій день народження тато за столом урочисто виголосив: «Артеме, сьогодні ти став дорослим. Тобі стукнуло десять. У давні часи хлопців твого віку батьки одружували. Відомий факт: Тутанхамона батько-фараон одружив у дев'ять років. Ми тебе не одружимо. Але плакати тобі забороняємо. Концертів нам більше не влаштовуй. І зарубай собі на носі: те, чого хочеш, сльозами не доб'єшся». Я добре запам'ятав таткове ювілейне попередження. Батьки, впевнений, теж його не забули. Ох, краще б вони мене одружили, як Тутанхамона. З ким? Хоча б із Софійкою, з якою разом підростав і ганяв у дитячому садочку.

Сльози мимохіть стали в моїх очах. Голосно шморгнув носом. Трохи посидів і вийшов на балкон. Стояв там і витирив сльози.

Через відчинені двері линули голоси батьків. Говорили вони про мене, мій ранковий від'їзд. Потрібно обов'язково зателефонувати Вені. Звичайно, розмова буде неприємною. Друг назве мене зрадником. Наполягатиме, щоб я залишився у місті.

– Привіт. Я дзвоню, щоб сказати: вранці мене не чекай. Ми з батьком їдемо в село. Він залишить мене у тітки до кінця літа.

– Добре, – буркнув Веня і відімкнув зв'язок.

Чому Веня сказав «добре»? А-а-а-а, він зрадив. Адже йому не доведеться зі мною свій заробіток ділити.

– Синку, ми ще не закінчили обідати. Підійшла черга для солодкого. Нумо, до столу, – припрошує мама.

Сиджу за обіднім столом, низько опустивши голову.

– Синку, ти маєш усе, що потрібно дитині для нормально життя, духовного та фізичного розвитку. Для чого тобі потрібні гроші? – питає мама, розрізаючи пиріг із полуницею.

Поза засмученої дитини мене виручила. Батьки не бачили мого обличчя, а тому не могли прочитати моїх думок. Я знав, що відповідь, типу, хочу купити п'ять пачок морозива, дві пляшки пепсі-коли і велику упаковку чіпсів, для батьків не переконлива. До того ж вони вважають ці продукти шкідливими для здоров'я. І тут я згадав свою давню мрію, а саме мати планшет. Батьки знали про це. Але мама мого бажання не поділяла.

Я підвів голову і сміливо сказав:

– Хочу купити планшет. У нашому класі уже всі учні з планшетами.

Мама швидко глянула на батька. Зараз почне заги-нати пальці з довгими нігтями і перераховувати всі мої електронні «штучки»: піїспі, приставку до телевізора (на яких я лише зрідка граю), комп'ютер (татків), телефон сенсорний і з мелодіями (але з малим екраном).

– Молодчина, – несподівано підтримав мене тато. –

Гарне бажання. У планшет можна завантажити пізнавальні фільми, художні книжки, підручники.

– Ігри, – увернула своє мама.

– Планшет не іграшка. Планшет – інструмент для роботи та навчання. Артемові планшет потрібний. Гроші на його придбання наш син заробить у селі. Він уже дорослий.

– У селі? – перепитую.

– За умови, якщо допомагатимеш Людмилі, – попередила мама.

3

Поки ми в дорозі, я розкажу вам усе, що знаю про село, куди мене тато везе, та про свою родичку. Це село первісні люди назвали дуже смішно – Криве Озеро. Начебто давним-давно у цій місцині було величезне озеро з крутими берегами. Чумаки, котрі везли сіль із Криму, біля кривого озера зазнавали неприємних пригод. Нині від великого озера залишилося велике болото, що заросло непрохідними чагарниками. Через болото перекинутий капітальний міст.

Людмила живе за кілька кілометрів від болота. Її будинок стоїть на схилі, що прямісінько збігає до річки Кодими. У цьому місці Кодима надзвичайно широка, хоча мілка. Так само, як і озеро, русло річки густо по-

росло верболозами, очеретом, ірисами, осокою.

Людмила наша близька родичка. Вона рідна тітка мого батька Юрія. Виходить, що для мене вона бабуся. Називати Людмилу бабусею у мене, навіть маленького, не повертався язик. Скільки себе пам'ятаю називав її тітонькою. Дивно, що Людмила мене жодного разу не виправила і не настояла на тому, щоб називав її правильно – бабусею. Цікаво, що Людмила називала мене і мого батька (окрім, звичайно, наших імен) словом «сину». Ми з татком теж тітоньку не виправляли.

4

Людмила нас чекала. Зварила зелений борщ і вареники з картоплею.

Не розумію, чому в Кривому Озері такі смачні страви? Адже в Києві, на ринку, продають такі ж самі продукти: картоплю, буряки, моркву. Але, борщ, який варить мама, не такий смачний. Дивно.

Обідали ми у садку, під яблунею. Говорили про те, про се. Несподівано татко обійняв мене за плечі і до Людмили:

– Тьотю, знайдіть для нашого старичка якесь заняття. Але таке, щоб він був при ділі кожного дня. Артем прагне працювати.

Тітонька мало не захлеснулася борщем.

– Прагне працювати?

Ні, вона не повірила татові. Я розвіяв її сумніви.

– Правда, правда. Мені потрібна робота. Я хочу заробити грошей. Хочу купити планшет. У нашому класу вже...

– Так, окреслимо коло щоденної діяльності Артема. Бо передбачаю негарну ситуацію: приїжджаю його забирати, а він ходить насуплений. Вважає, що працював. Але роботи, яку виконав, не може показати. Тоді за що йому давати гроші? Отже, яке поле його діяльності?

– Сину, у дитини тільки почалися канікули, а ти вже йому роботу шукаєш. Хай відпочине після школи. Звичайно, коли попрошу, то він мені допоможе. Правда, зайчику?

– Правда, тітонько.

Чомусь моя з тітонькою повна злагода батька не тішила. Він продовжував наполягати:

– Ні, дайте Артему конкретне завдання.

Тітонька, щоб тато перестав до мене чіплятися, кинула:

– Хай доглядає курей.

– Прошу, конкретно. Так, перше завдання, – загнув великого пальця тато.

– Слідкувати за тим, щоб у тазах, де зерно і вода

для курей, не світилося дно.

– Друге.

– Перераховувати птахів.

– Третє.

– Приносити з долини траву і мілко її дрібнити.

– Четверте.

– Збирати яйця.

– П'яте.

– Зачиняти курник. Та досить вже з нього. Робота на кожен день і така, яку просиш: від ранку до вечора.

Я рибкою скинувся.

– І це все? Мені потрібно заробити тисячу гривень. Давайте більше роботи!

Тітонька пригорнула мене до серця:

– Не переживай, зайчику. Робота для тебе знайдеться. Ще є городець, садочок...

5

Після обіду Людмила збрала посуд, а тато приліг на веранді відпочити.

Я обійшов будинок. Несподівано з кущів до мене загорлав півень. А ось і він. Ой, як смішно плигає. І прямо до мене. Хочеш зі мною познайомитися? Ціп-ціп-ціп, когутику.

Півень зупинився. Луком вигнув шию і прогорлав:

ку-ку-рі-ку! Круглі, з яскраво-жовтим обідком очі, дивилися незмигнуто. У них, ніби в розгорнутій книжці, я прочитав до себе неприязнь. На підтвердження негативних до мене почуттів, півень зашипів. Опустив голову і послав шию по землі. Пір'їни на шиї розійшлися і кож на тремтіла. Я стояв і дивився на півня, мов зачарований.

– Киш, забіяко. І дитині проходу не даєш, – насварилася на півня Людмила.

Півень чкурнув у кущі смородини.

Я зробив висновок, що у півня кличка Забіяка.

– А чому ноги у Забіяки сплутані?

– Коли б не сплутала, то проходу тобі не дав.

– Невже?

– Ти ще, сину, не знаєш, на що він здатний. На чужих кидається. Доганяє і мене, свою годувальницю. Аякже. Вважає у дворі себе паном і господарем. Не раз біла пана віником. Не виправився, капосний. Доведеться з ним розпрощатися. З твоїм батьком поїде до Києва.

– До Києва? Чого?

– А щоб тебе не доганяв.

– Ми живемо на сьомому поверсі. У нашій квартирі для великого птаха немає комірчини.

– Для нього місця багато не треба. У холодильнику якраз поміститься.

– У холодильнику холодно і тісно, – нагадує тітоньці.

– Зате не засмердиться, – кидає вона убік.

– Ви серйозно?

– Що, зайчику? А, ти про це... Та серйозніше не буває, – у той самий бік каже.

Людмила відповідь, вірніше її голос, мене насторожили. Ні, вона щось не договорує. З цієї причини в мене вселилося невиразне побоювання за життя півня.

Забіяці набридло сидіти в кущах. Він випірнув із під низько опущених гілок, а за ним вийшли курочки. Півень дивився на мене так само, незмигнуто. Ось він розправив крила, високо ними змахнув і прогорлав. Мені здалося, що він мене попередив: «Я тут пан і господар. Не боюся тебе».

У моїх грудях немовбито щось обірвалося. Що Забіяку чекає у місті? Стій. А чи не задумали дорослі вчинити йому зло? Здогадка обпекла мій мозок. Звичайно, вони хочуть зарізати Забіяку.

– Не віддавайте татові півня! – кричу. – Нехай у садочку ходить. Потім, у кінці літа, я його візьму з собою. Коли поїду додому. А поки що хай ходить у дворі.

Людмила рішучість помітно опала. Тітонька послала допитливий погляд на курей, які щипали травичку. Вголос роздумувала:

– Не знаю вже, як і поступити... Цей півень такий дурний. Захоче – і на голову людині вилетить. Кігтями поранить. І дзьоб у нього, наче залізний. Не знаю, як правильно поступити... Якщо добре подумати, то він ще не старий. Йому лише рік і три місяці. Доки молоді півники підростуть, то він курочок поводить...

Підійшов тато. Тітонька до нього:

– Хотіла, сину, впорядкувати тобі півня, щоб забрав із собою. Артем, однак, дуже просить: не давайте татові півника. Нехай він у садочку до осені ходить.

– Правильно, залишіть півня. Він і порядок на пташиному дворі тримає, і куркам з ним веселіше. Більше яєць зберете з гнізд.

– Воно то так. Але ж дитину може покалічити.

– Дитину? Артем уже парубійко. Не жалійте його, а давайте щодня доручення і побільше. Вимагайте, щоб сумлінно їх виконував.

Я затамував подих. О, мій батько вправно, як юрист, скористався нагодою і нагадав тітоньці про мої обов'язки по господарству.

– З радістю, – відгукнулася вона. – Уранці поїду на роботу, а він і хату стерегтиме, і господарство.

– От і добре, – вирішив за мене тато. – А ноги півневі розв'яжіть.

Прокидаюся і ніяк не второпаю: де я?

На мене згори ллється яскраве світло. Воно заповнило кімнату і здається золотим. Заплющую очі. Принишк. Лежу тихо-тихо. Боюся ворухнутися. Насправді переживаю: а раптом чудова картина зникне. Крізь зімкнуті повіки так само пробиваються золоті нитки променів. Усе ж наважуюсь – і розплющую очі. Ура! Картина не змінилася. Все помешкання заповнене золотим світлом.

О, який чудовий ранок. Такого чудового ранку в моєму житті ще ніколи не було.

Я довго лежав і не хотів уставати. Бажав, щоб чудовий ранок продовжувався. А ще пригадував. Виходить, я дуже міцно спав. Так міцно, що забув про те, що приїхав до тітоньки Людмили, що вона пізно ввечері постелила мені з батьком на мансандрі.

Солодко потягнувся. Хотів гукнути до татка. Та враз згадав, що до сходу сонця він поїхав. Продовжую насолоджуватися чудовою картиною. Несподівано на похилій стелі я побачив вікно. Фіранка його не затуляла. Засклена рама була відчинена. Через це сонячні промені проникали в помешкання вільно і без перешкод.

Ось чому в кімнаті так багато світла! І не простого, а золотого!

Підходжу до вікна й очима впираюся в густу крону дерев. У її гущавині красиво співали пташки. Поміж сизого листя зеленіли невеликі яблучка.

7

Спускаюся на перший поверх. На столі, під рушником, хліб, варене м'ясо та яйця, мед. Вмикаю чайник. Жую бутерброд, роззираюся. Переводжу погляд за відчинене вікно. Воно виходить у садочок. Я закликаю. На мене незмигну дивився Забіяка.

Показую птахові язика і удавано-погрозливо махаю до нього кулаком. Півневі не сподобався мій жест і вираз обличчя. Він сердито кудакхав.

Наминаю бутерброд і слідкую за півнем. Він невеликий. У підлітковому віці, напевне, був сніжно-білий. Тепер пір'я на ньому жовтуваті. Але не все. На крилах і у хвості довгі зелені пір'їни. Такі самі лежать на спині та грудях когутика. Дуже симпатично. Ніби попона. Гребінь густо-червоний і грайливо звисає на бік. Очі теж червоні, а навколо них широкий жовтий обідок.

Півень мені сподобався. Чому б мені з ним не подружити? Адже птахів приручають. Наприклад, у цирку я бачив дресированих голубів. А кури теж птахи.

Значить, півня можна видресирувати. Він ходитиме за мною, як песик, як вірний друг. Виконуватиме всі мої команди.

Переповнений теплими почуттями, дрібно кришу хліб, а крихти кидаю через вікно. Кури швидко їх підібрали. Звели голови й дивляться на мене. «Дай ще, хлопчику, хліба», – промовляв той погляд. От тільки Забіяка не зійшов з місця. Гордо, з відстані спостерігав за мною.

Раптом згадую про свої щоденні обов'язки. Чому я досі в будинку? Адже кури голодні. Зерна і води у тазак нема. Дно в них світиться...

Та мої побоювання були марними. Турботлива тітонька і зерна насипала для курей вдосталь, на цілий день, і води налила у другий тазик.

Пригадую й інші свої завдання. Згідно з номером «Друге» належало перераховувати курей. Скільки всього у нас курей, про те я не запитав тітоньку. Сама вона мені теж чомусь про те не сказала. Однаково потрібно їх перерахувати.

8

Сонечко пригрівало все сильніше і сильніше. Розморені спекою домашні птахи залізли в кущі жовтої смородини. Розклавши крила, вони дрімали.

Поки я шукаю палицю, якою вижену курей з-під похилих і розлогих гілок смородини, то розкажу про цю дивовижну рослину. На Київщині такі чудові кущі не ростуть. У всякому разі, там я їх не бачив. Цієї пори на гілuzках досягають ягоди. Вони дрібні, продовгуваті й мають довгі сухі хвостики. Спілі ягоди на смак приємні і солодкі. За кольором вони нагадують темний бурштин.

Пригадую, коли моя сім'я гостювала у тітоньки під час моїх весняних канікул, то гнучкі стебла кущів були вкриті жовтими квіточками. Тоді моя мама сперечалася з Людмилою. Мама доводила: жовтої смородини в природі не існує. Правильна назва рослини – агрус. Але Людмила не погоджувалася з мамою, стояла на своєму: жовта смородина і тільки. Подумки я підтримав тітоньку. По-перше, не хотів сперечатися з мамою. Адже вона беззастережно погоджувалася лише зі своїм чоловіком, а з іншими відстоювала свою думку до кінця. По-друге, я знав, що агрус колючий. А гілки кущів, що ростуть у тітоньки, гладенькі. До того ж ці кущі величезні й такі розлогі, що гілля торкається землі. Але щоб вони одна одній не доводили, а кущі – гарна схованка для курей.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.